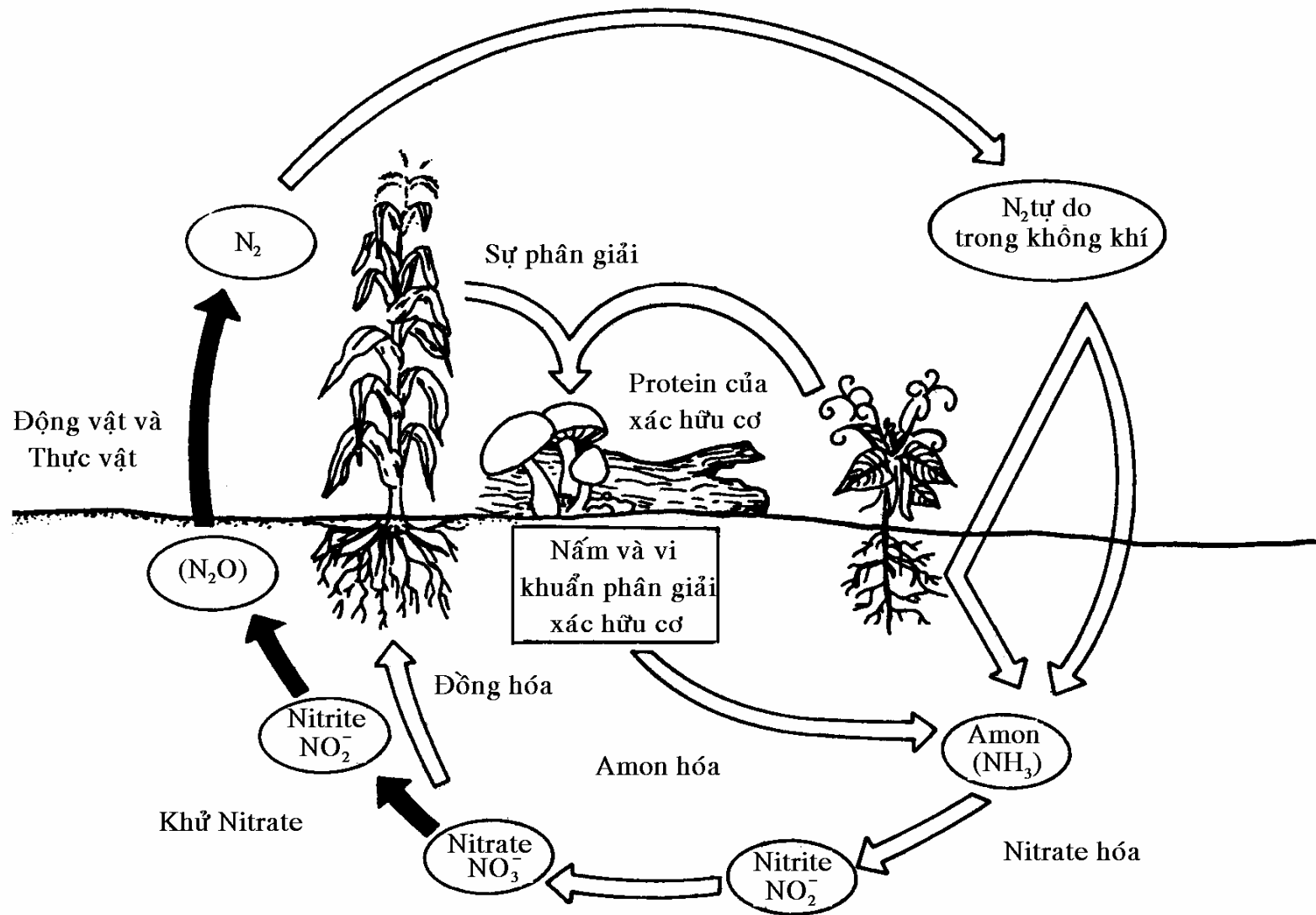

Chương 2

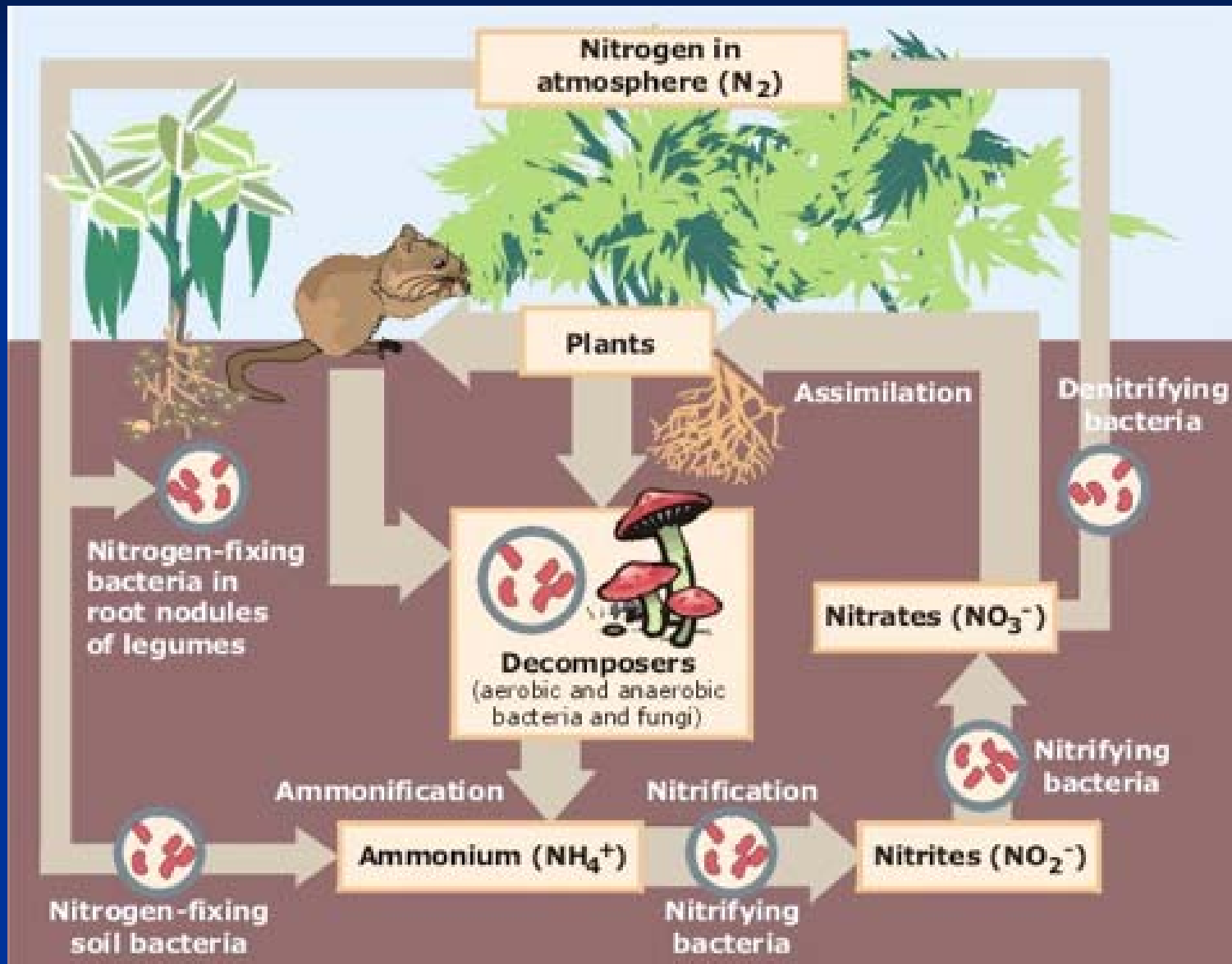
KHẢ NĂNG CHUYỂN HÓA CÁC HỢP CHẤT TRONG MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN CỦA VI SINH VẬT

TS. Lê Quốc Tuấn
Khoa Môi trường và Tài nguyên
Đại học Nông Lâm TP. Hồ Chí Minh

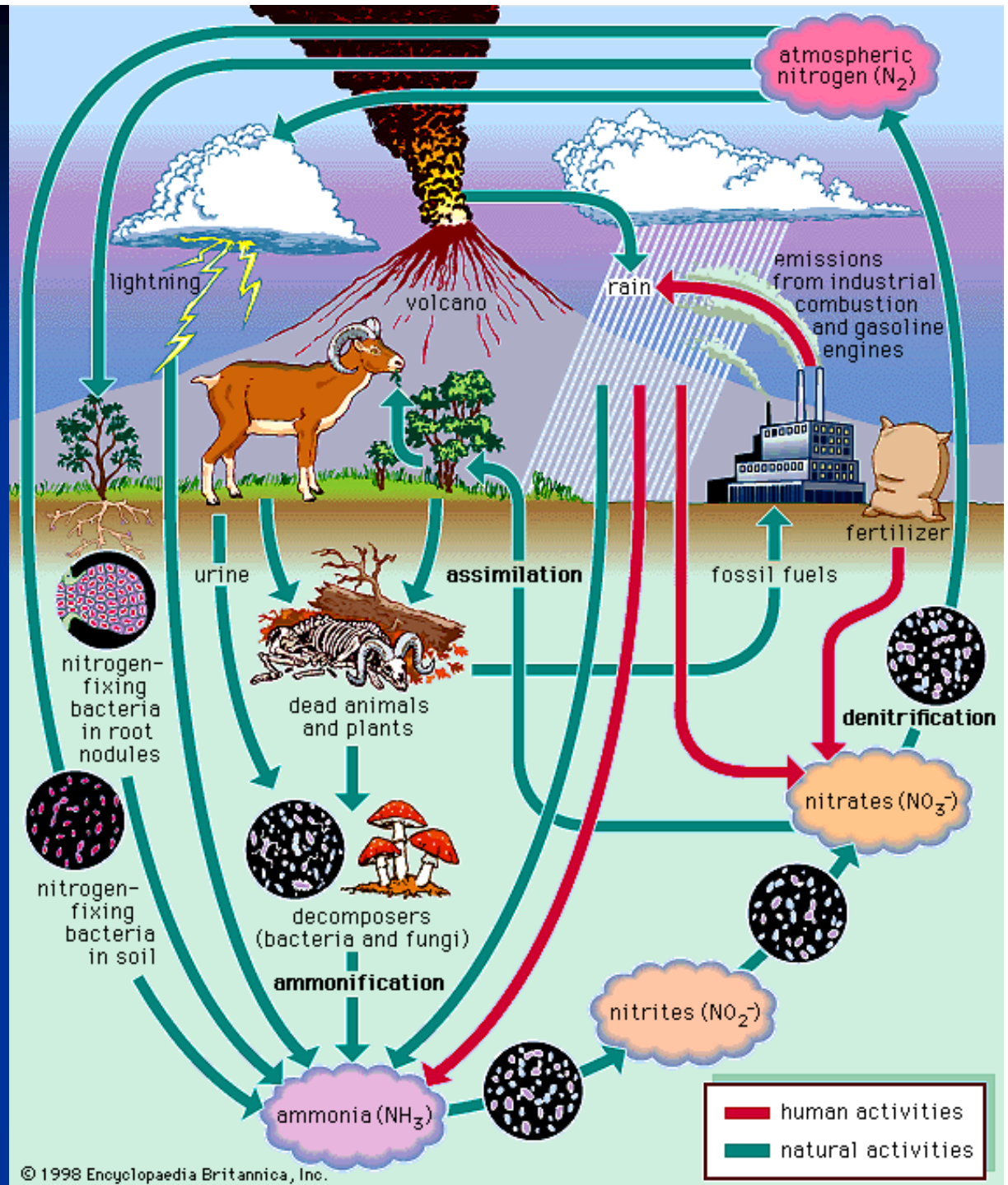
Chu trình nitrogen trong tự nhiên

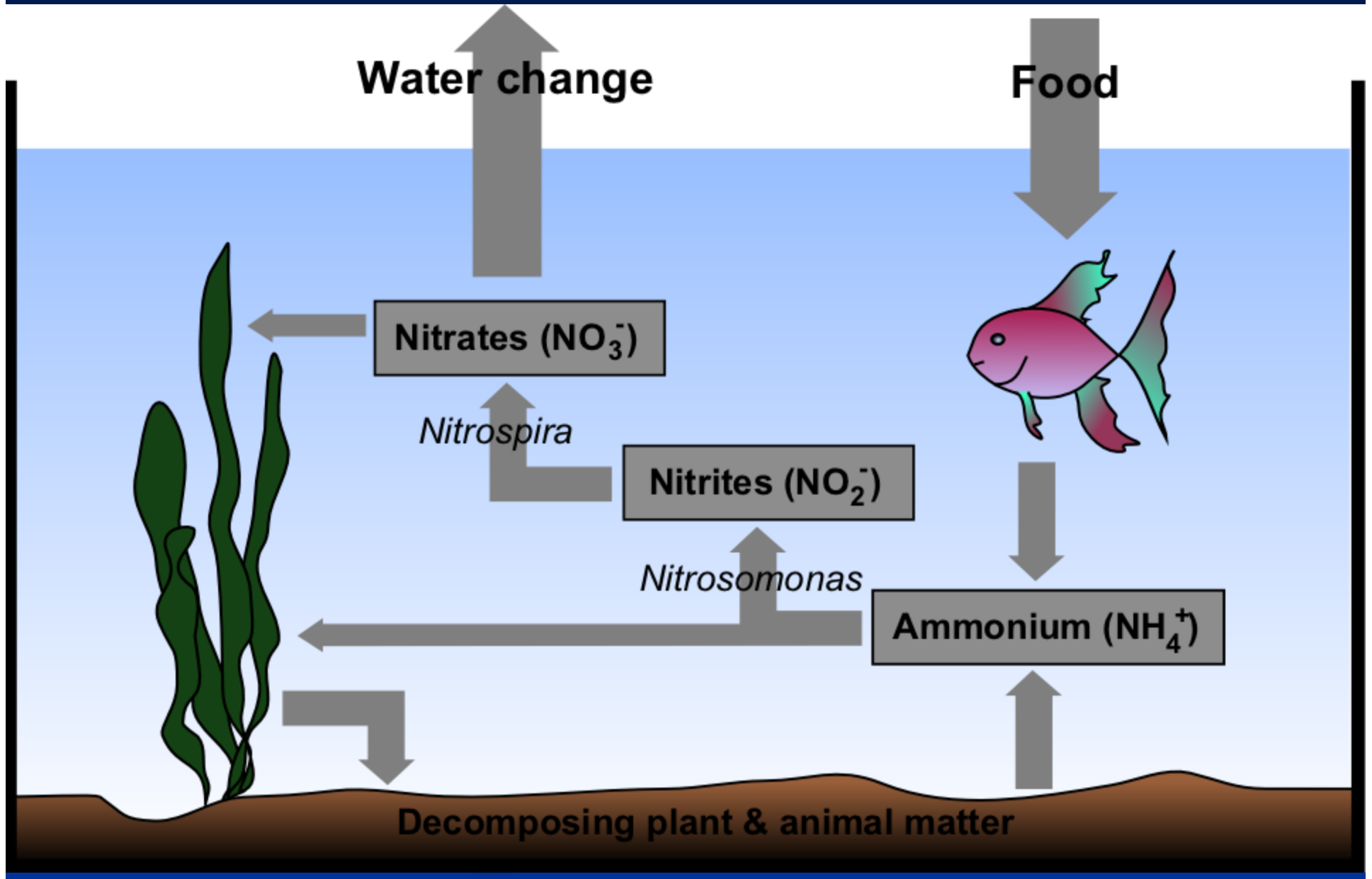
Chu trình nitrogen trong tự nhiên

Chu trình nitrogen phụ thuộc vào các hoạt động tự nhiên và con người

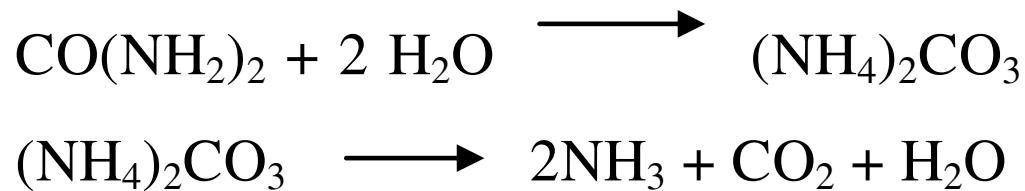

Trong môi trường nước

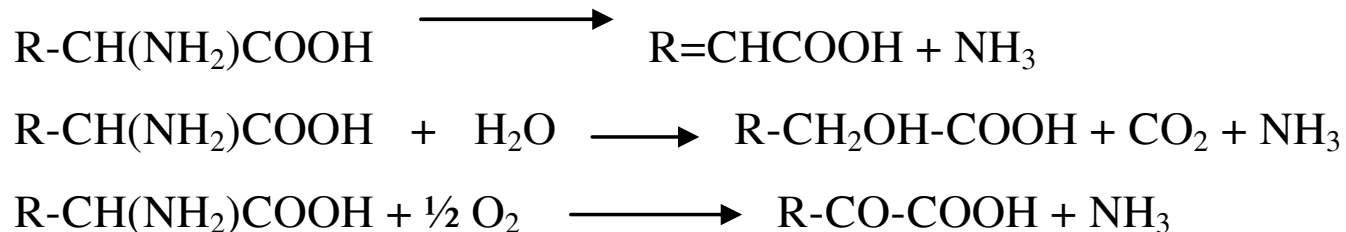

Quá trình amôn hóa

- ❖ Amôn hóa urê. Thực hiện bởi VSV: *Planosarcina urea*, *Micrococcus urea*, *Bacillus amylovorum*, *Proteus vulgaris*...

- ❖ Amôn hóa protein. Thực hiện bởi VK: *Bacillus mycoides*, *B. subtilis*, *Pseudomonas fluorescens*, ... Xạ khuẩn *Streptomyces griseus*... Vi nấm có *Aspergillus oryzae*, *Penicilium camemberti*...

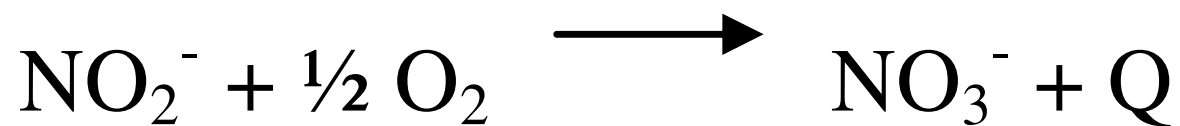
Quá trình nitrate hóa

- ❖ Giai đoạn nitrite hóa. Thực hiện bởi VSV: *Nitrosomonas*, *Nitrosocystis*, *Nitrosolobus* và *Nitrospira* chúng đều thuộc loại tự dưỡng bắt buộc.

- ✓ Năng lượng sinh ra trong quá trình này dùng để đồng hóa CO_2 thành chất hữu cơ.

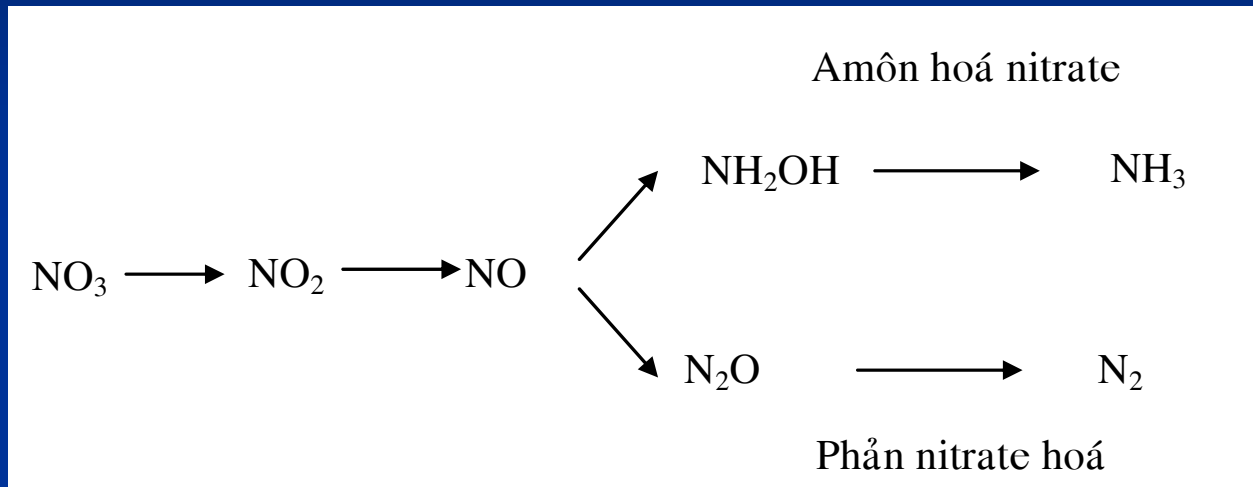
- ❖ Amôn hóa protein. Thực hiện bởi VK: *Nitrobacter*, *Nitrospira* và *Nitrococcus*.

Quá trình phản nitrate hóa

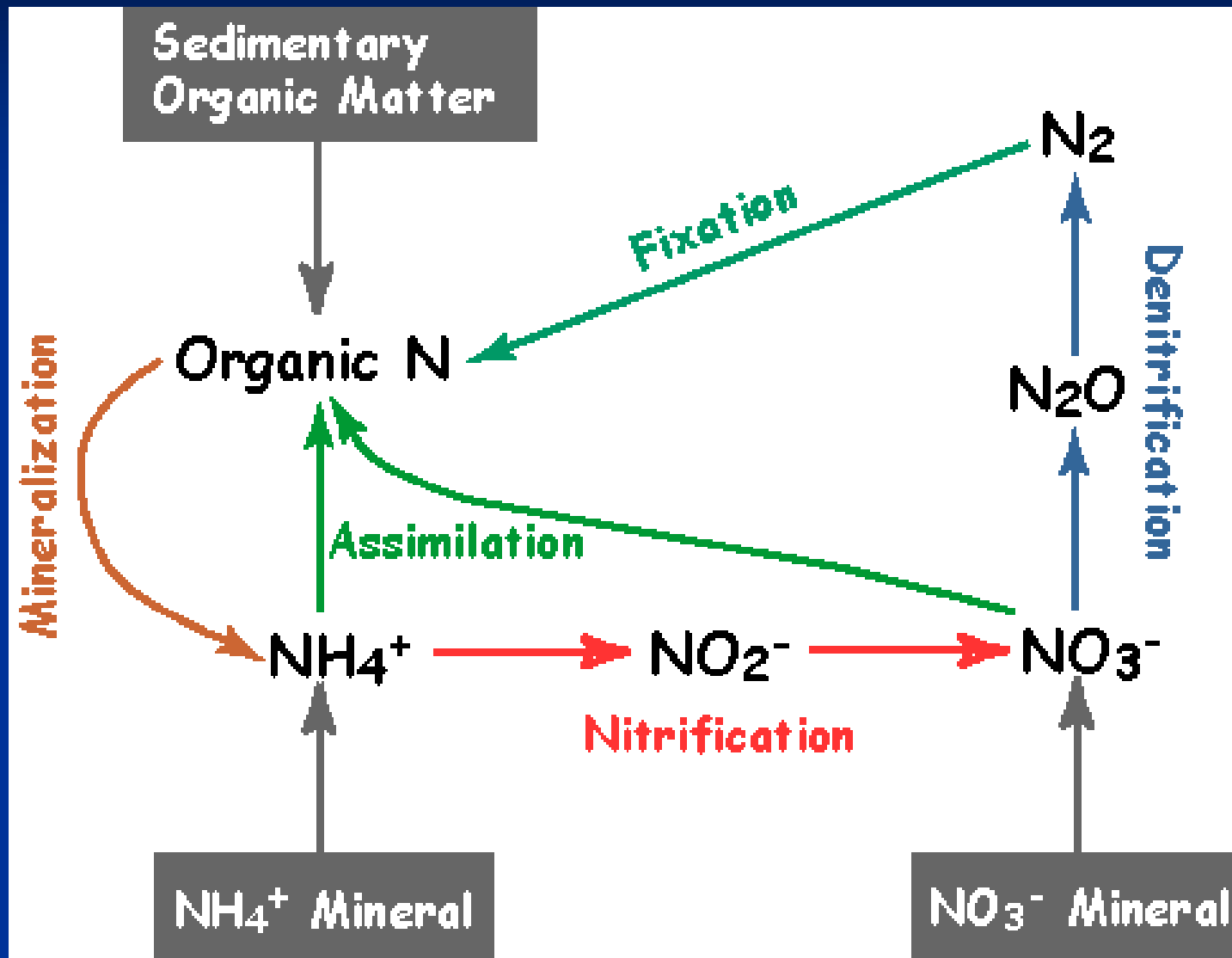
- ❖ Thực hiện phản ứng khử nitrate thành khí nitơ.

- ❖ Thuộc nhóm tự dưỡng hoá năng có *Thiobacillus denitrificans*, *Hydrogenomonas agilis*...
- ❖ Thuộc nhóm dị dưỡng có *Pseudomonas denitrificans*, *Micrococcus denitrificans*, *Bacillus licheniformis*...sống trong điều kiện kỵ khí, trong những vùng đất ngập nước.
- ❖ Năng lượng tạo ra dùng để tổng hợp ATP

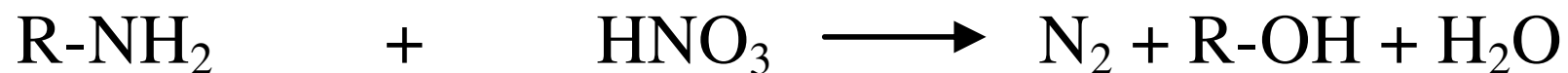
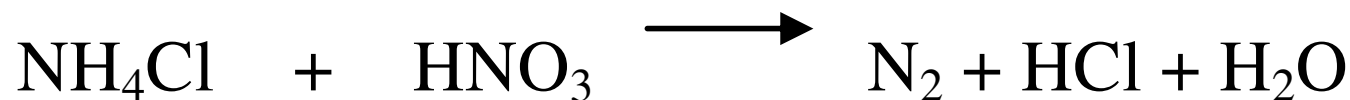

Sơ đồ phản ứng phản chuyển hóa nitơ

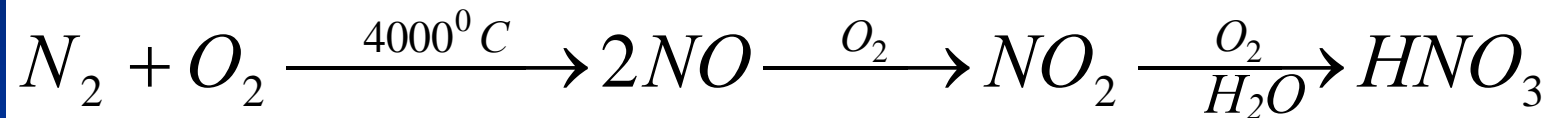
Quá trình phản nitrate hóa

- ❖ **Trong nông nghiệp:** phản nitrate hóa là quá trình bất lợi, thường xảy ra trong điều kiện yếm khí.
- ❖ Ngoài quá trình phản nitrate hóa sinh học, trong tự nhiên còn có quá trình phản nitrate hóa học xảy ra khi $\text{pH} < 5.5$.

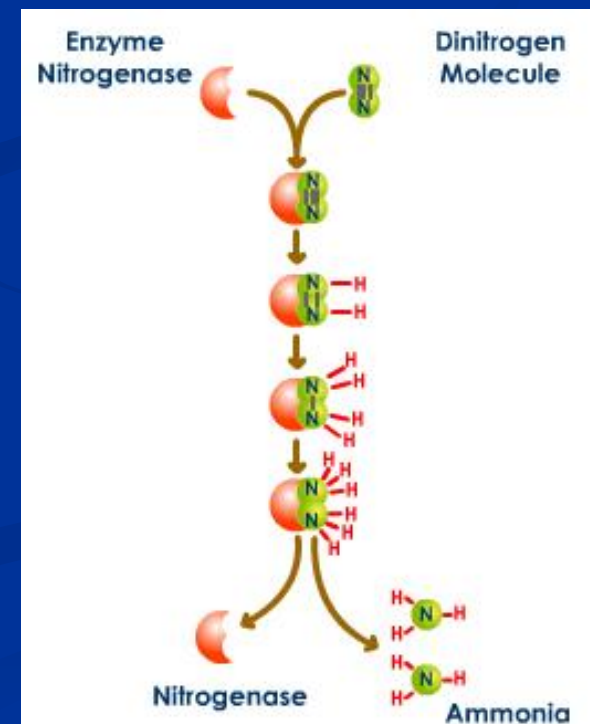
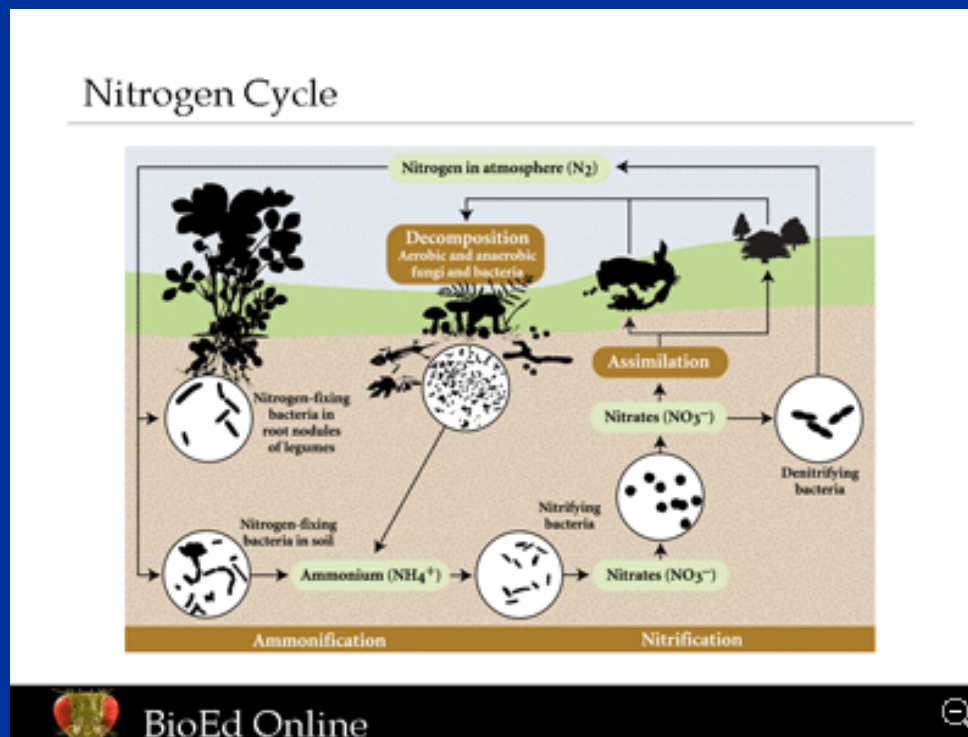

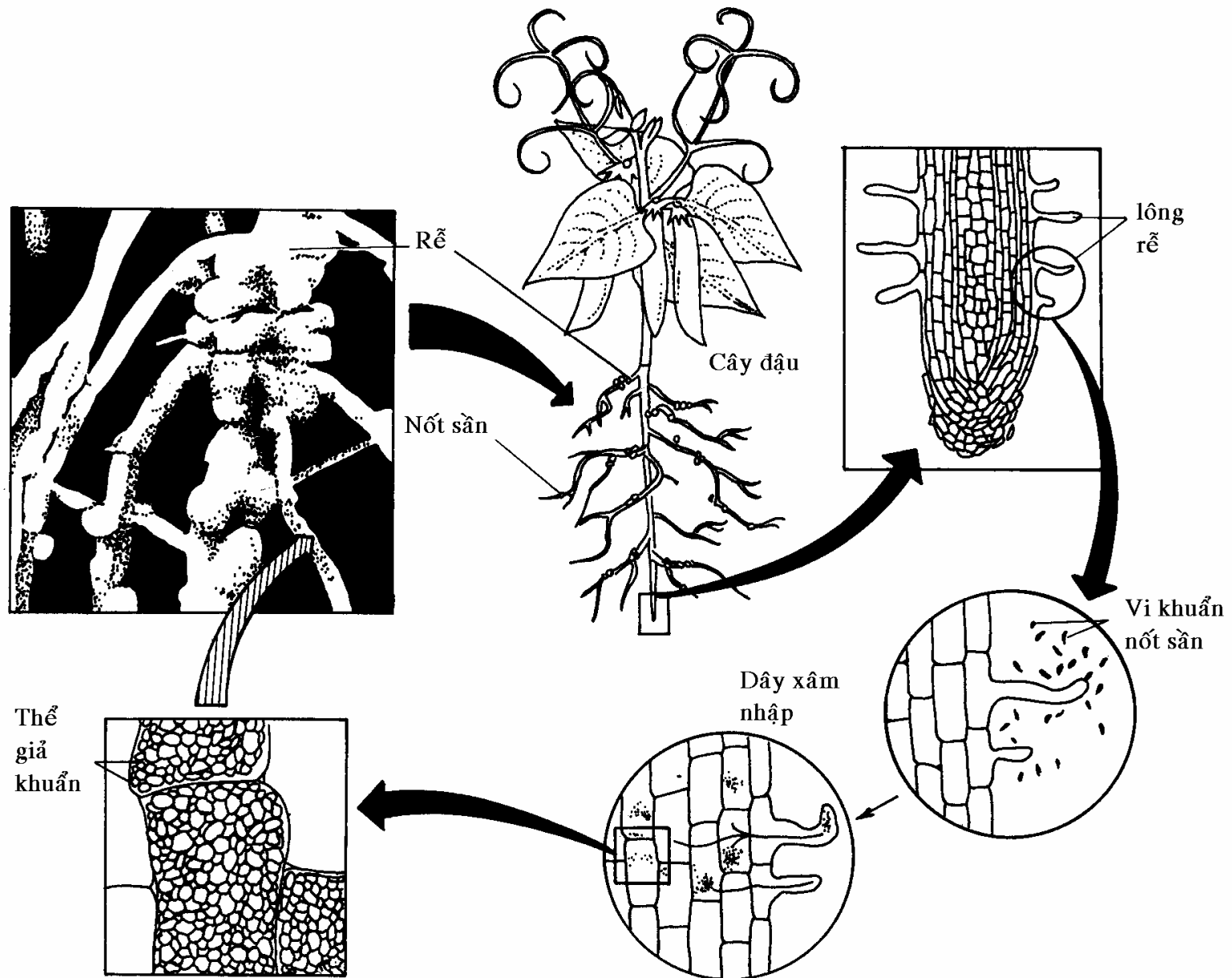
Quá trình cố định nitơ phân tử

- ❖ Phản ứng đốt cháy nitrogen không khí.

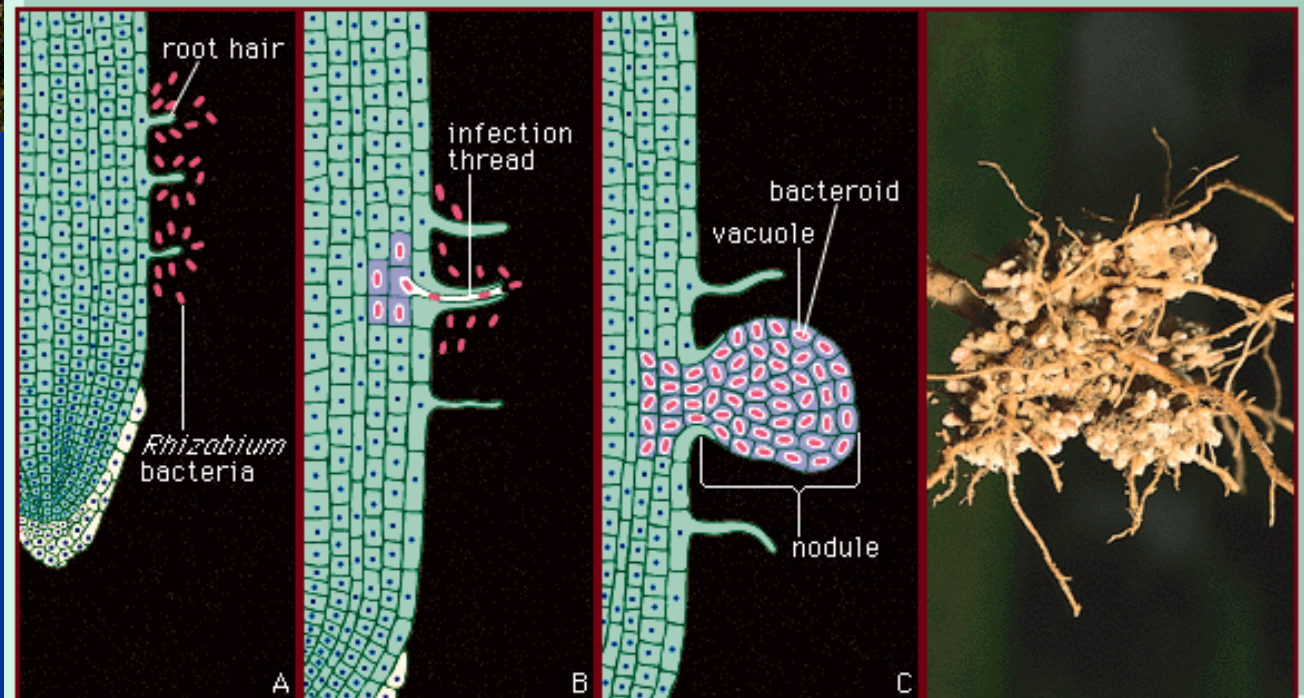
- ❖ Quá trình cố định nitrogen bởi vi sinh vật.

Sự hình thành nốt sần ở cây họ đậu

Cây họ đậu và vi khuẩn cố định nitrogen

Một số loài vi khuẩn có khả năng cố định nitrogen tự do

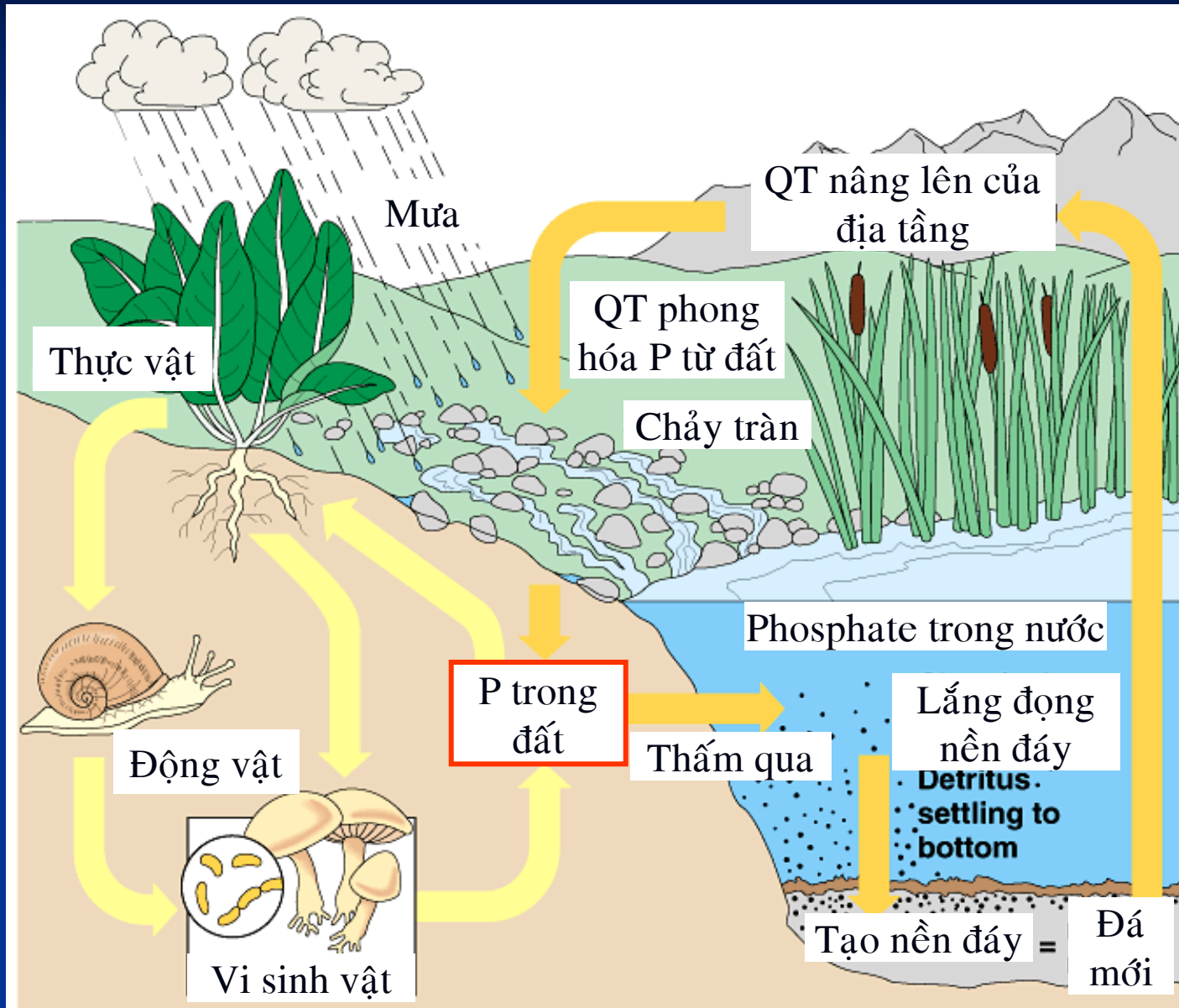
- ❖ *Azospirillum*
- ❖ Vi khuẩn hiếu khí sống tự do thuộc chi *Azotobacter*
- ❖ Vi khuẩn kỵ khí sống tự do thuộc chi *Clostridium*
- ❖ Vi khuẩn lam sống tự do và vi khuẩn lam cộng sinh trong bèo hoa dâu.

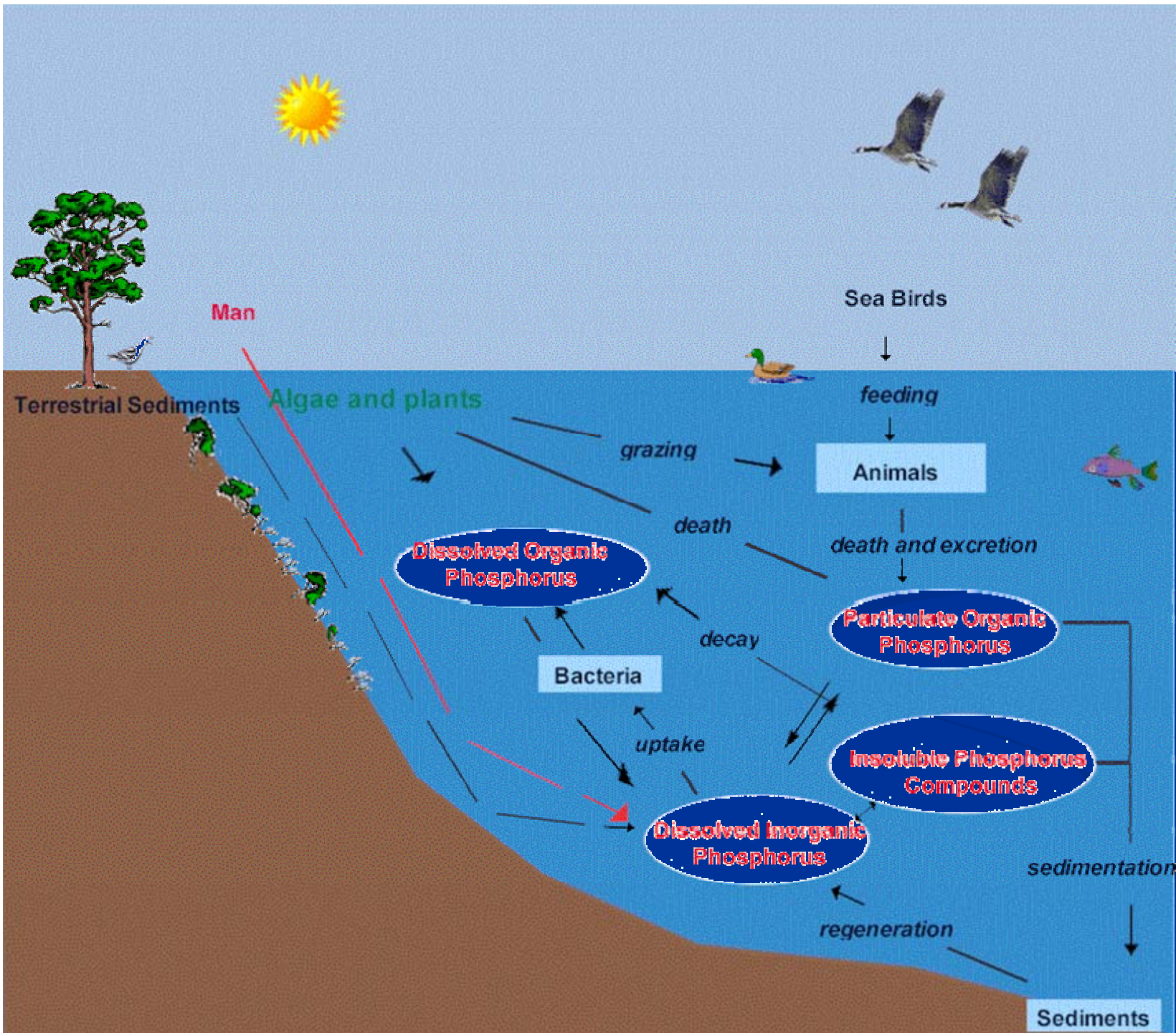
Bèo hoa dâu và vi khuẩn cố định đạm (*Anabaena Azollae*)

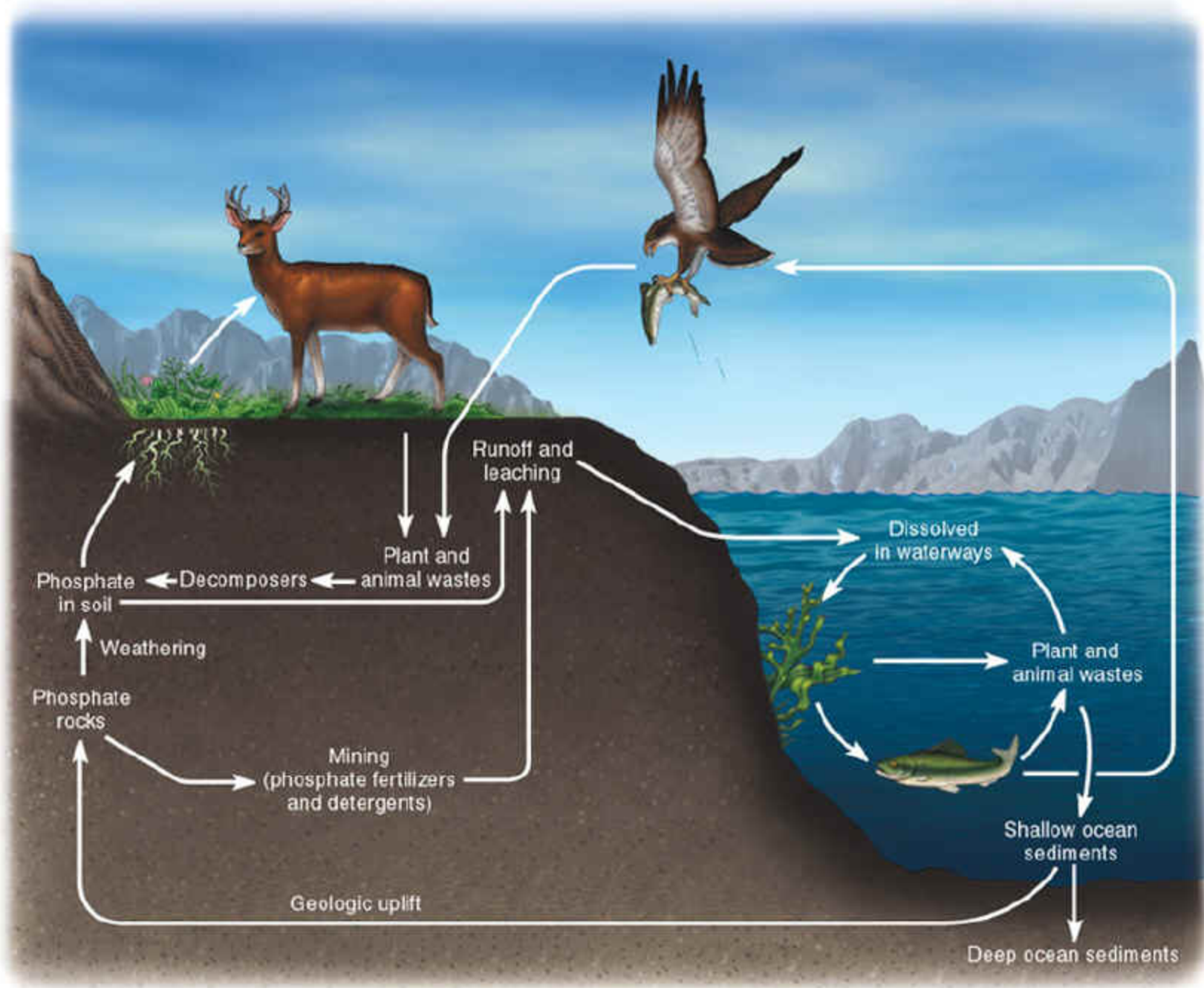
Vòng tuần hoàn phosphorus trong tự nhiên

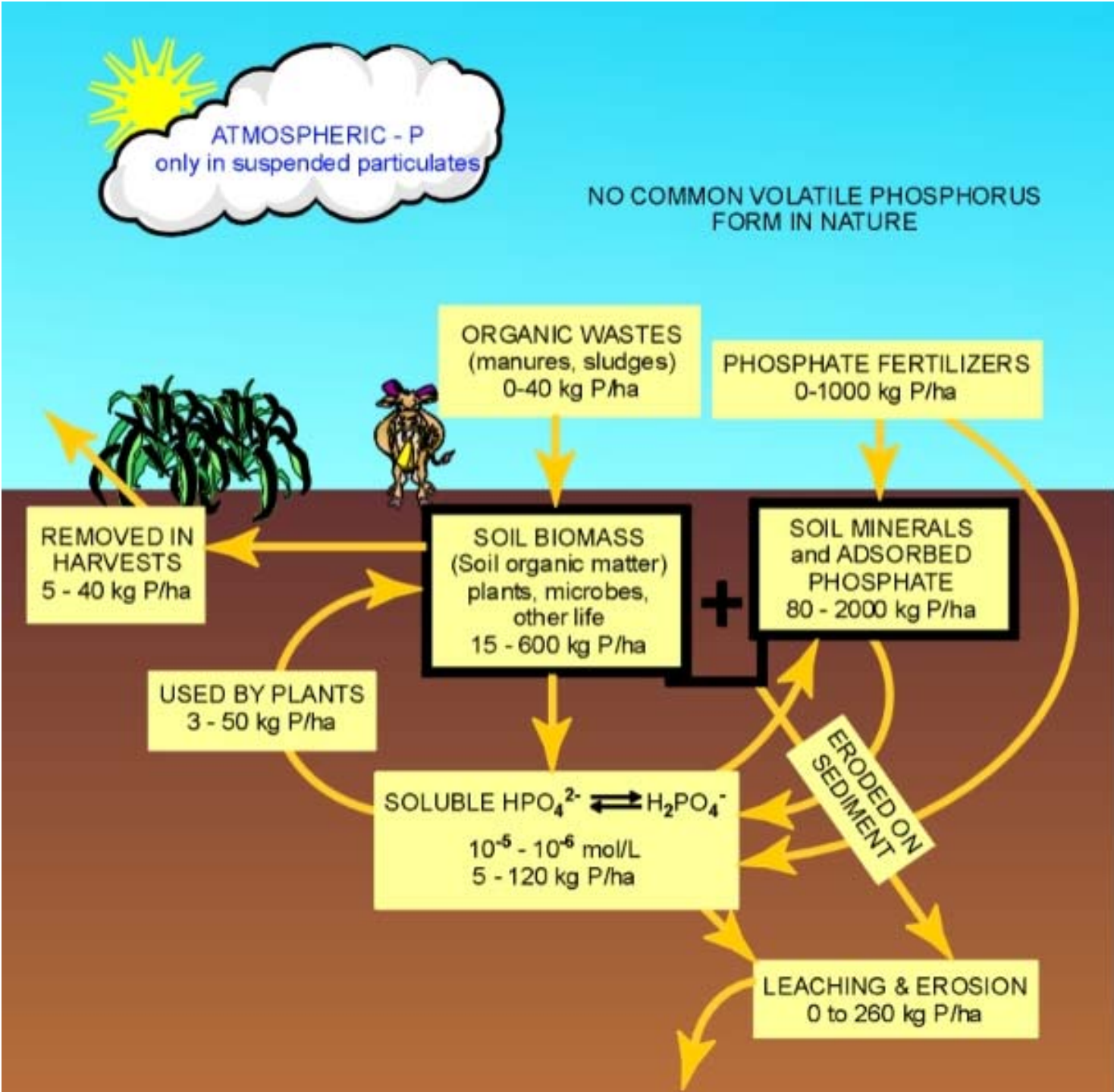
Vòng tuần hoàn phosphorus trong môi trường nước

Vòng tuần hoàn phosphorus trong môi trường đất và nước

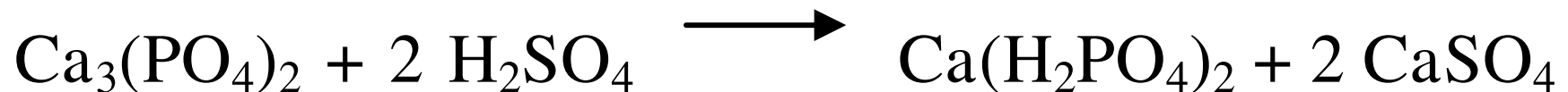
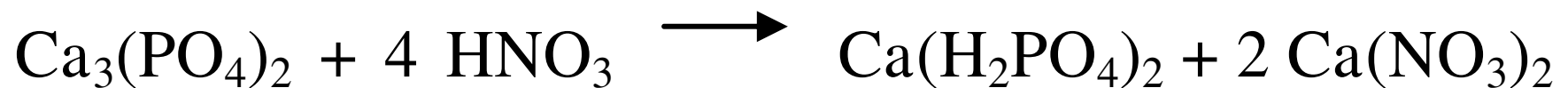
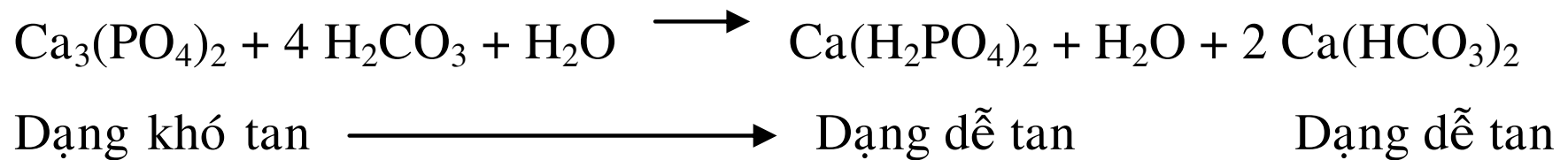
Ứng dụng Vòng tuần hoàn
phosphorus sản xuất sinh khối

Sự phân giải phosphore hữu cơ trong đất do vi sinh vật

- H_3PO_4 thường phản ứng với các kim loại trong đất tạo thành các muối phosphate khó tan như $Ca_3(PO_4)_2$, $FePO_4$, $AlPO_4$ ...
- Vi sinh vật phân giải P hữu cơ chủ yếu thuộc 2 chi *Bacillus* và *Pseudomonas*.
- Ngày nay, người ta đã phát hiện thấy một số xạ khuẩn và vi nấm cũng có khả năng phân giải phosphore hữu cơ.

Sự phân giải phosphore vô cơ do vi sinh vật

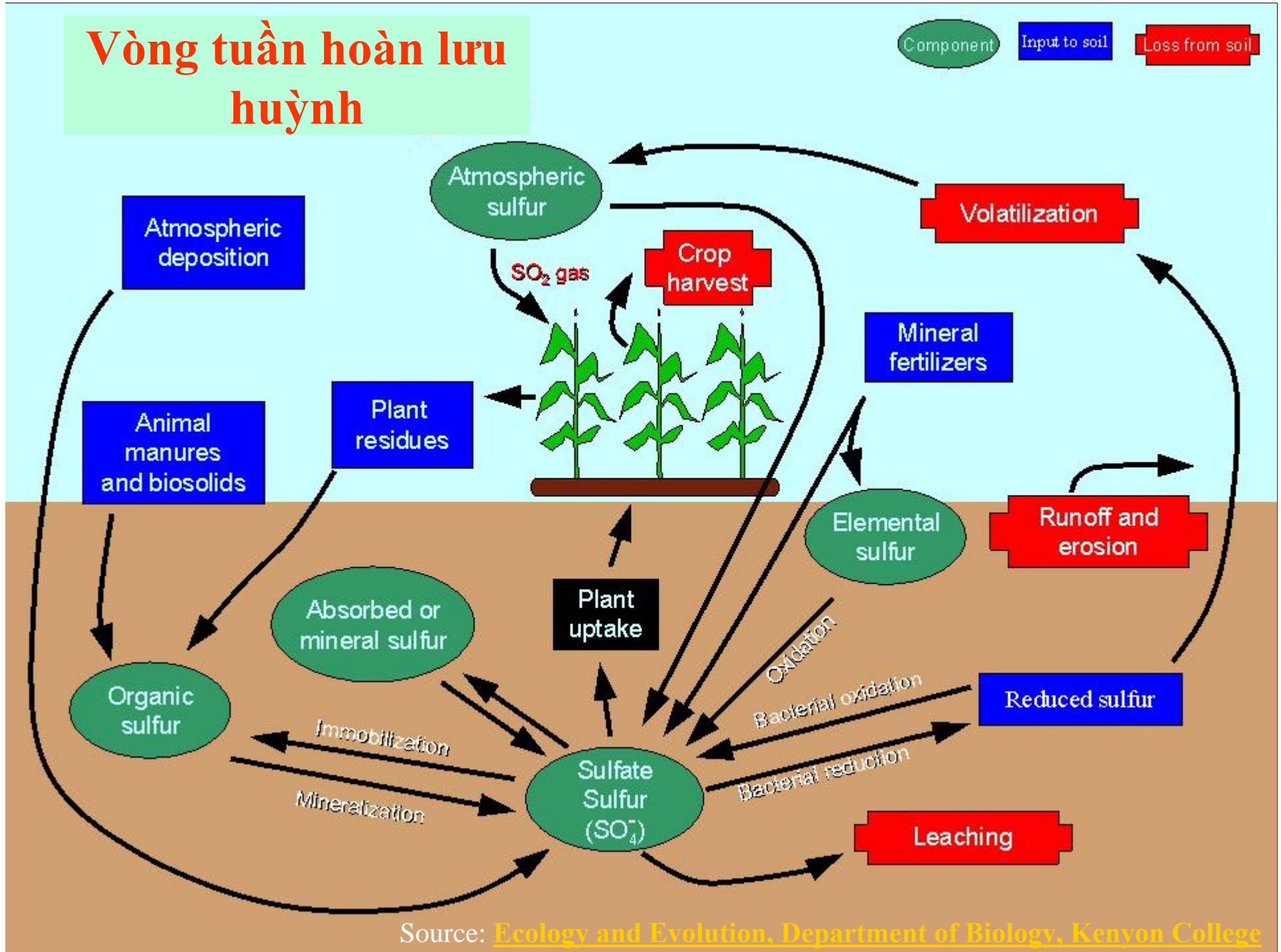

- ❖ Các loài có khả năng phân giải mạnh là *Bacillus megatherium*, *B. butyricus*, *P. radiobacter*, *P. gracilis*...
- ❖ Trong nhóm vi nấm thì *Aspergillus niger* có khả năng phân giải mạnh nhất.
- ❖ Ngoài ra một số xạ khuẩn cũng có khả năng phân giải phosphore vô cơ.

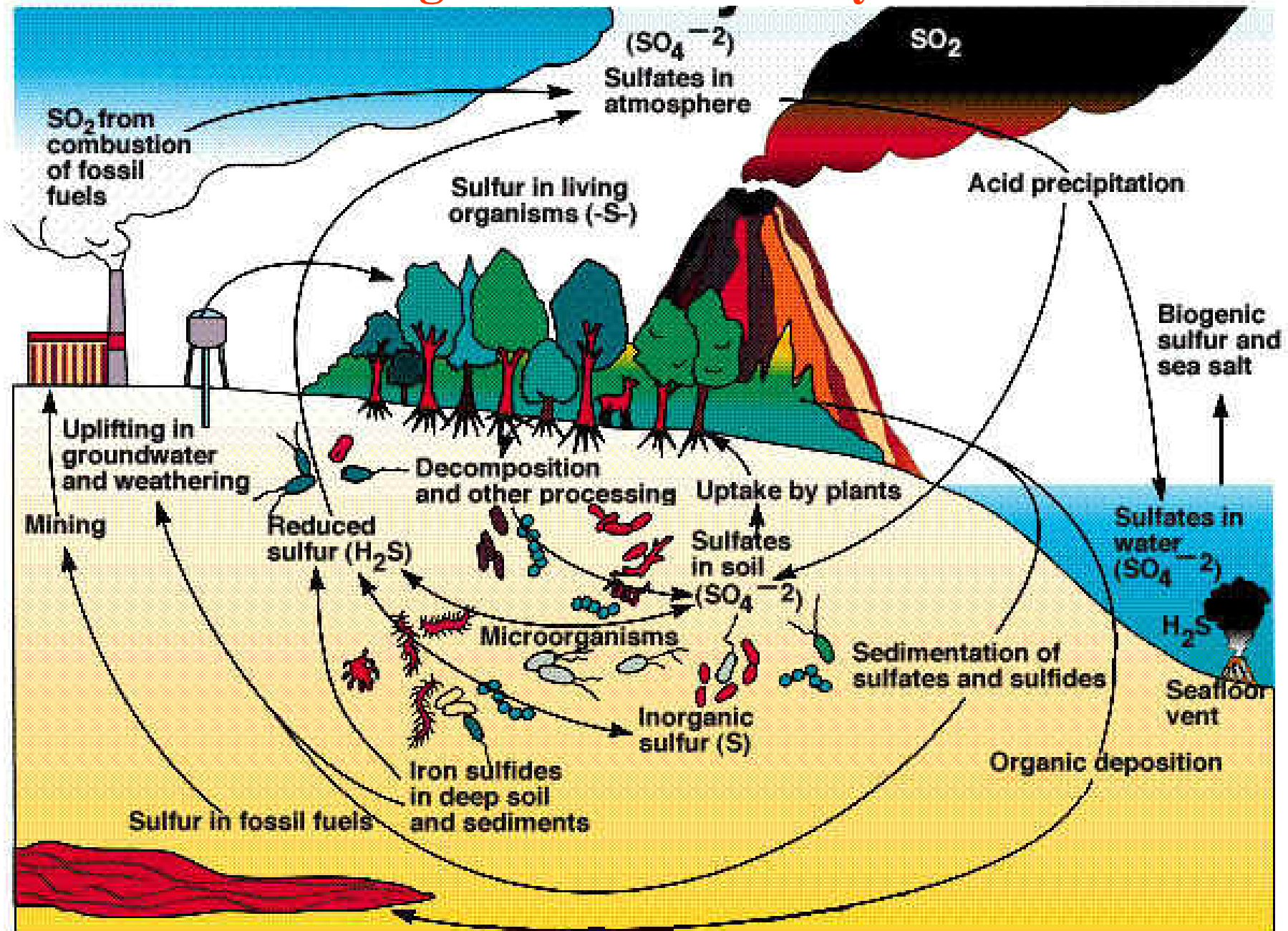
Sự chuyển hoá các hợp chất lưu huỳnh của vi sinh vật

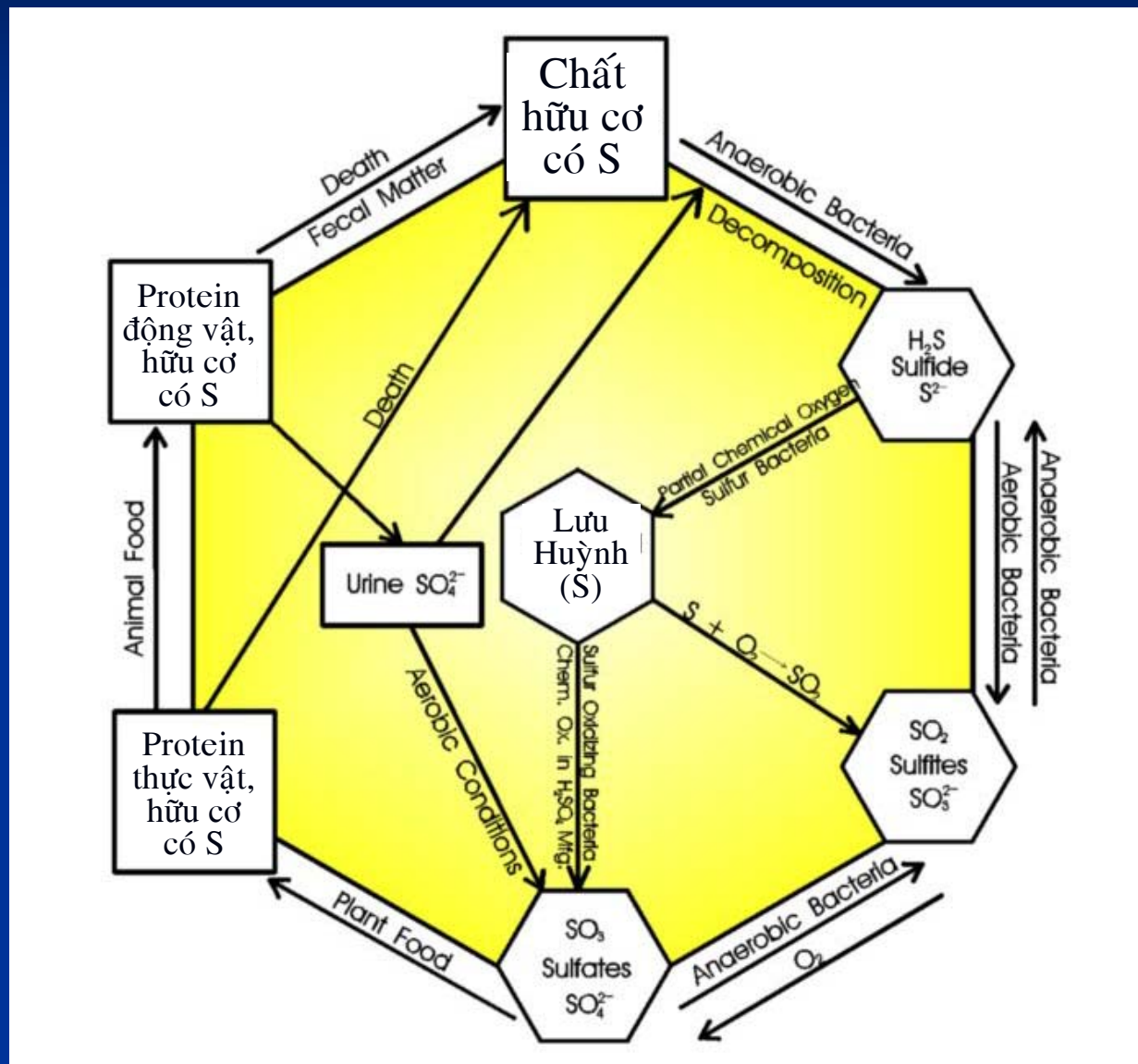
Vòng tuần hoàn lưu huỳnh

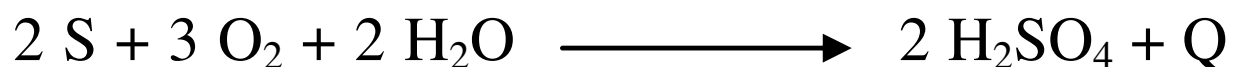
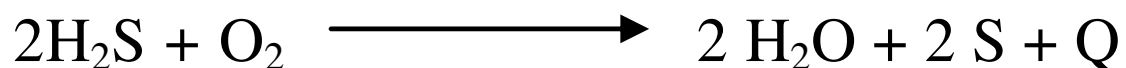
Vòng tuần hoàn lưu huỳnh

Các phản ứng sinh hóa trong vòng tuần hoàn lưu huỳnh

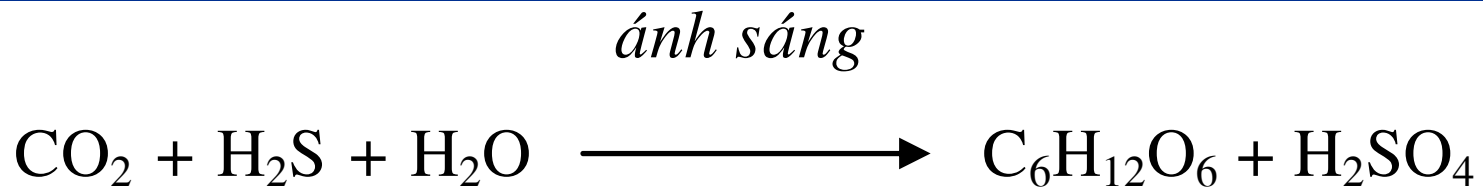
Sự oxy hoá các hợp chất lưu huỳnh do vi khuẩn tự dưỡng hóa năng

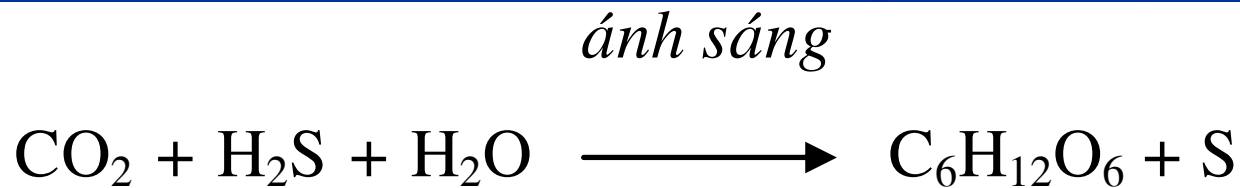
- ❖ Quá trình này làm cho pH của đất giảm xuống
- ❖ Năng lượng sinh ra trong quá trình oxy hóa dùng để đồng hóa CO_2 tạo thành đường
- ❖ Các loài vi khuẩn có khả năng oxy hoá các hợp chất lưu huỳnh là *Thiobacillus thioeparus* và *Thiobacillus thiooxidans*.

Sự oxy hoá các hợp chất lưu huỳnh do vi khuẩn tự dưỡng quang năng

❖ Các vi khuẩn thuộc họ **Thiodaceae** thường oxy hoá H_2S theo phương trình sau

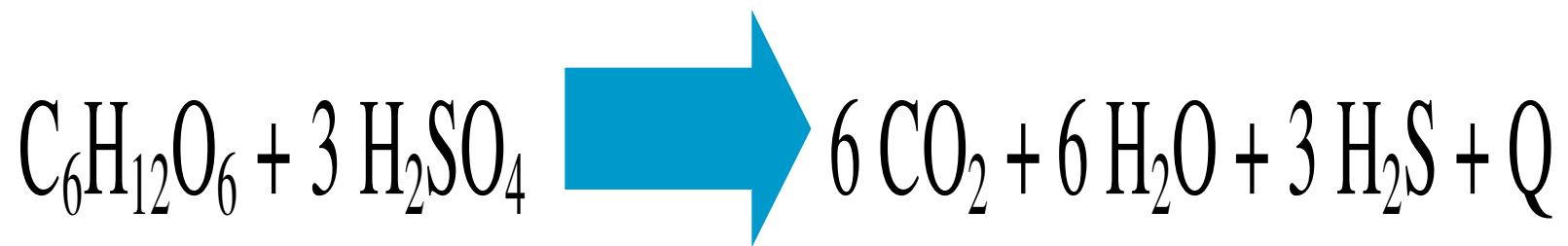
❖ Các vi khuẩn thuộc họ **Chlorobacteriaceae** thường oxy hoá H_2S theo phương trình sau

➤ Ở nhóm vi khuẩn trên, S được hình thành không tích lũy trong cơ thể mà ở ngoài môi trường

Sự khử các hợp chất lưu huỳnh vô cơ do vi sinh vật

❖ Quá trình này được gọi là quá trình phản sulphate hóa, theo phương trình sau

- ✓ *Quá trình này xảy ra trong điều kiện kỵ khí, ở tầng nước sâu*
- ✓ *Chất hữu cơ đóng vai trò cung cấp hydrogen*
- ✓ *Quá trình phản sulphate hóa tạo ra nhiều H_2S gây nên ô nhiễm môi trường*